เรียนไทยได้จีน : นิทานสุภาษิตจีน (348) 成语故事(348)

วันที่ 14 เมษายน 2568 - 14:37 น.

Facebook Twitter LINE Copy Link

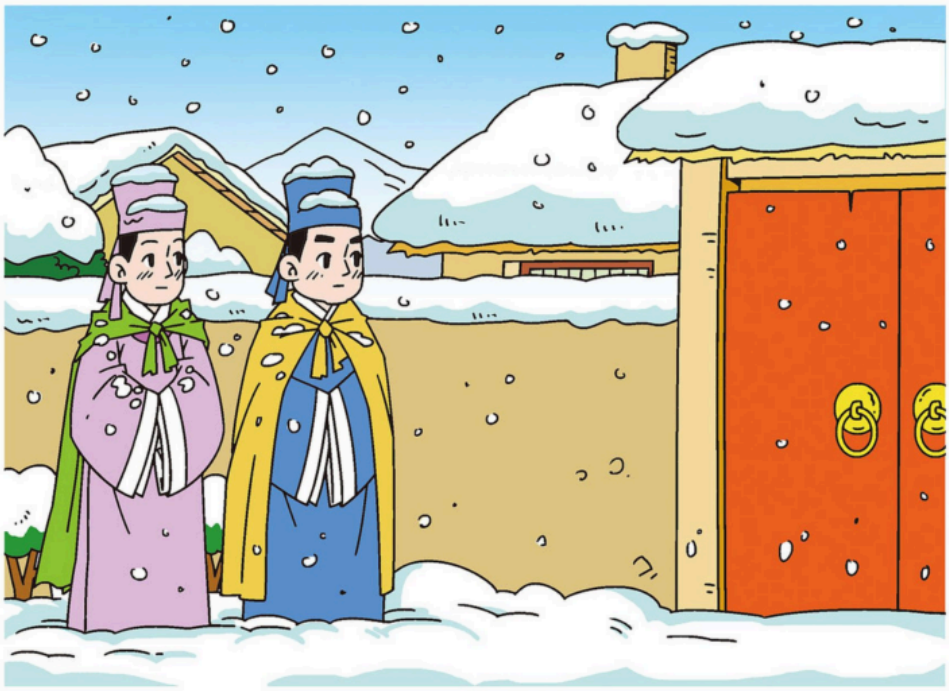

ที่มา	คอลัมน์ : เรียนไทยได้จีน
ผู้เขียน	ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร มฟล.

นิทานสุภาษิตจีนที่ “เรียนไทยได้จีน” จะนำเสนอในฉบับนี้คือ 程门立雪/ 程門立雪 chéng mén lì xuě (เฉิง เหมิน ลี่ เสว่)

คำว่า 程 chéng (เฉิง) แปลว่า ในเรื่องนี้จะหมายถึงนามสกุลของคน

门 /門 mén (เหมิน) แปลว่า ประตู

立 lì (ลี่) แปลว่า ตั้งตรง ยืนตรง

雪 xuě (เสว่) แปลว่า หิมะ

Powered by **GliaStudio**

เมื่อรวมกันแล้ว ยืนตรงที่หน้าประตูบ้านคนแซ่เฉิงท่ามกลางหิมะ ใช้เปรียบเปรยว่า มีสัมมาคารวะ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเกรงใจ การให้เกียรติกัน มาดูตัวอย่างนิทานสุภาษิตคำนี้กัน

รูปแบบการศึกษาของจีนในสมัยโบราณมีด้วยกันสามรูปแบบ แบบที่หนึ่งเรียกว่ากวานเสว 官学/官學Guānxué เป็นการศึกษาที่มีความเก่าแก่ที่สุด เป็นจัดการศึกษาโดยรัฐ ที่มีไว้สำหรับลูกหลานคนเชื้อสายสูงส่งและเหล่าข้าราชการคหบดีทั้งหลายเรียน คนยากคนจนนั้นยากที่จะเข้าถึงได้ รูปแบบที่สองนั้นเรียกว่าซือเสว **私学/ 私學Sīxué** เป็นการเรียนการสอนของบุคคล หรือคล้ายเอกชนในสมัยนี้ ต้นกำเนิดไม่ปรากฏแน่ชัด แต่ที่รับรู้กันว่าในสมัยโบราณผู้ที่ทำให้ระบบการศึกษาแบบนี้เป็นที่นิยม และมีคนเข้าเรียนกับเขามากที่สุดนั่นก็คือท่านขงจื่อ การศึกษาแบบซือเสวนั้น คนในสังคมทุกระดับชั้นมีสิทธิเข้าถึงการศึกษาได้ และการศึกษาแบบที่สามคือ **ฌูเยวี่ยน 书院/書院 Shūyuàn** ต้นกำเนิดของระบบการศึกษานี้มีขึ้นในสมัยราชวงศ์ถัง และได้รับการปรับปรุงและจัดการจนมีระบบระเบียบที่ดีโดย**จูซี 朱熹Zhūxī ในสมัยราชวงศ์ซ่ง** ระบบฌูเยวี่ยนนี้อาจมองให้เห็นภาพก็เหมือนวิทยาลัย สถาบันการศึกษา หรือมหาวิทยาลัยนั่นเอง

ADVERTISMENT

ในสมัยราชวงศ์ซ่งเหนือ北宋 Běi Sòng มีนักการศึกษาพี่น้องคู่หนึ่งแซ่เฉิง程 ได้รับมอบที่ดินแปลงใหญ่หนึ่งแปลงจากเสนาบดีคนหนึ่ง โดยวัตถุประสงค์ก็คือต้องการให้สองพี่น้องแซ่เฉิงช่วยกันสร้างสถานศึกษาขึ้นมาเพื่อสร้างคน ทั้งสองพี่น้องช่วยกันสร้างสถานศึกษาแห่งนี้จนสำเร็จ หลังเปิดการเรียนการสอนแล้ว พี่น้องทั้งสองมีความมุ่งมั่นและตั้งใจอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ และร่วมมือกับเหล่าลูกศิษย์ทั้งหลายในการรวบรวมเอกสารตำรา พร้อมทั้งเรียบเรียงเขียนขึ้นใหม่ ตกเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่าต่อสังคม ชื่อเสียงของ

สองพี่น้องขจรขจายไปทั่วแผ่นดินซ่ง ผู้คนมากมายส่งลูกหลานมาเรียนยังสถานศึกษาของสองพี่น้องแซ่เฉิงนี้ เมื่อลูกศิษย์แต่ละรุ่นที่เรียนจบไปก็จะบอกว่า ตนเองมาจากค่ายสำนักวิชาสองเฉิง 二程 ต่อมาผู้คนก็เลยเรียกว่าศิษย์เอ๋อร์เฉิง สำนักวิชาเอ๋อร์เฉิง

ในยุคนี้ก็มีเรื่องเล่าว่ามีเด็กหนุ่มคนหนึ่งนามว่าหยางฉือ **杨时/楊時 Yáng Shí** เป็นเด็กหนุ่มที่มีความเฉลียวฉลาดมาก เขาสอบติดระดับจิ้นฉื่อ 进士/進士 Jìnshì ในการสอบเคอจวี่ (สอบจอหงวน) 科举考试/科舉考試 Kējǔ kǎoshì(เคอจวี่ เข่าฉื่อ) ตั้งแต่ยังหนุ่ม โดยทั่วไปแล้วการสอบผ่านระบบเคอจวี่แล้วก็จะได้รับราชการทันที แต่หนุ่มหยางฉือคนนี้กลับคิดว่าความรู้ยังไม่พอ จึงไม่รับราชการ แล้วเขาก็มุ่งเดินทางไปยังสำนักวิชาของเอ๋อร์เฉิง เมื่อเขามาถึงหน้าประตูบ้านพักของอาจารย์ เขาเห็นว่าอาจารย์กำลังหลับอยู่ เขาจึงยืนรออยู่ที่หน้าประตู ไม่กล้าส่งเสียงรบกวน ระหว่างนั้นหิมะก็ตกลงมาอย่างหนัก จนเมื่อเวลาผ่านไป อาจารย์เฉิงตื่นนอนขึ้นมา จึงเห็นว่าเด็กหนุ่มคนหนึ่งยืนรออยู่หน้าประตู โดยมีหิมะหนาปกคลุมถึงระดับเข่า ก็รู้ได้ทันทีว่า เด็กคนนี้ช่างมีจิตใจมุ่งมั่นแน่วแน่ และก็มีความอ่อนน้อม เกรงใจ จึงคิดว่าเด็กคนนี้เหมาะสมยิ่งแล้วที่จะรับไว้เป็นศิษย์ หลังจากนั้นมา หยางฉือจึงกลายเป็นศิษย์ที่ได้รับการถ่ายทอดวิชาอย่างเต็มที่ เรื่องราวเกี่ยวกับหยางฉือยืนรออาจารย์ที่กำลังหลับอยู่จนหิมะท่วมหัวเข่านี้ จึงกลายมาเป็นค่าสุภาษิตไว้สอนคนว่า ให้มีความมุ่งมั่น และรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักเกรงใจ

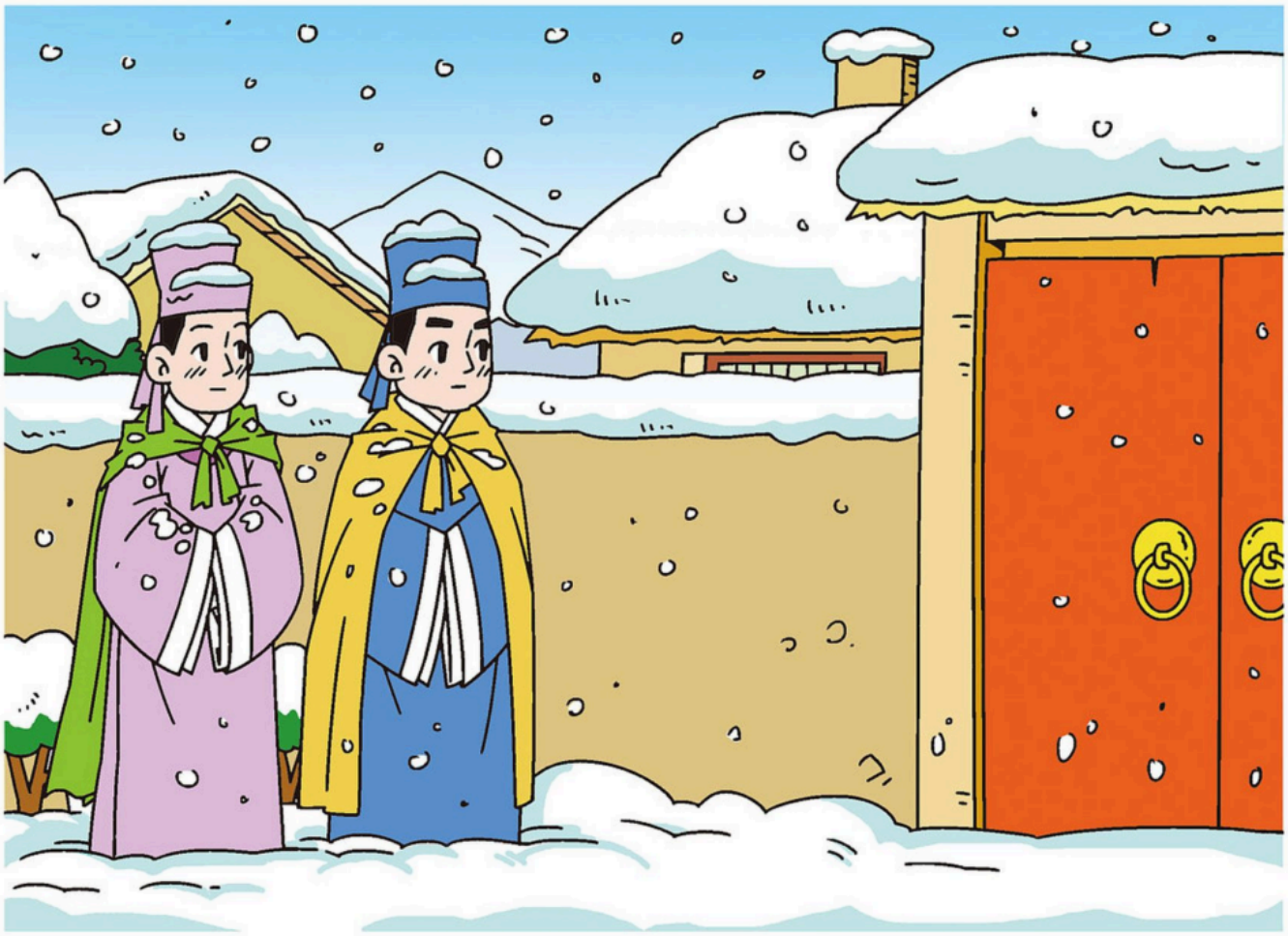

ที่มาภาพ : https://image.baidu.com/search/detail?ct

กาลต่อมา ราชวงศ์ซ่งเหนือถูกข้าศึกรุกราน จึงย้ายเมืองหลวงลงภาคใต้ กลายเป็นราชวงศ์ซ่งใต้ สำนักวิชาเอ้อร์เฉิงนี้ก็ย้ายไปปักหลักตาม และศิษย์รุ่นที่สี่ของสำนักเอ้อร์เฉิงนามว่าจูซี朱熹 จึงได้รวบรวมเอกสารตำรา พร้อมทั้งระบบการเรียนการสอนทั้งหมดแล้วปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกลายมาระบบการศึกษาใหม่ของจีนนั่นก็คือระบบการศึกษาแบบฌูเยวี่ยน 书院/書院 Shūyuàn นั่นเอง

ข้อคิดจากประโยคสุภาษิตนี้

成语比喻：有虚心才会获得进步，有礼貌才会得到别人的肯定。
成語比喻：有虛心才會獲得進步，有禮貌才會得到別人的肯定。
Chéngyǔ bǐyù：yào yǒu xūxīn cái huì huòdé jìnbù, yǒu lǐmào cái huì dédào biérén de kěndìng.
เฉิงยหวี่ ปี่ยวี่: เหย้า โหย่ว ซวีซิน ไฉ หุ้ย หั้วเต๋อ จิ้นปู้, โหยว หลี่ม่าว ไฉ หุ้ย เต๋อต้าว เปี่ยเหริน เตอะ เขิ่นดิ้ง

สุภาษิตเปรียบว่า จะก้าวหน้าได้ก็ต่อเมื่อเรามีความถ่อมตัว และจะได้รับการยอมรับจากผู้อื่นก็ต่อเมื่อเรามีมารยาท

ประโยคตัวอย่างที่ใช้สำนวนสุภาษิตนี้ เช่น

现在的年轻人有程门立雪的精神越来越少了。
現在的年輕人有程門立雪的精神越來越少了。
Xiànzài de niánqīng rén yǒu chéng mén lì xuě de jīngshén yuè lái yuè shǎole.

เซี่ยนจ้าย เตอะ เหนียนชิงเหริน โหย่ว เฉิง เหมิน ลี่ เสว่ เตอะ จิงเฉิน เยว่ ไหล แยว่ ฉ่าว เลอะ
คนรุ่นใหม่ในสมัยนี้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และมีมารยาทนั้นนับวันจะน้อยลงเรื่อย ๆ แล้ว